

O C E N A

dorobku dr Katarzyny Żmii

w związku z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse

1. Podstawa opracowania recenzji

Podstawą sporządzonej oceny jest pismo prof. dr. hab. Pawła Luli, Prorektora ds. Nauki Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, z dnia 22 lutego 2023 r., wraz z załączoną dokumentacją do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego dr Katarzynie Żmii w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Podstawą prawną recenzji są przepisy prawne określające warunki przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego, w tym: Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.) oraz Uchwała Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie nr 54/2019 z dnia 23 września 2019 r. w sprawie zasad postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie (późn. zm.).

Podstawą merytoryczną oceny jest załączona dokumentacja dotycząca dorobku Habilitantki, w tym:

- odpis dyplomu poświadczającego posiadanie stopnia doktora,
- autoreferat przedstawiający opis osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych, popularyzatorskich i organizacyjnych,
- wykaz opublikowanych prac naukowych oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki,

- wykaz oraz kopie wybranych 10 publikacji i oświadczenia współpracowników publikacji naukowych,
- monografia naukowa pt. *„Innowacyjność przedsiębiorstw sektora MSP w świetle rozwoju obszarów wiejskich”*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2022, ISBN 978-83-8270-116-6, ss. 407, wskazanej przez Kandydatkę jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

Załączona dokumentacja była wystarczająca do przygotowania recenzji o dorobku dr Katarzyny Żmii. Dodatkowo należy podkreślić dużą staranność, przejrzystość i spójność przygotowanej dokumentacji.

2. Rozwój naukowy i zawodowy dr Katarzyny Żmii

Dr Katarzyna Żmija uzyskała tytuł magistra na kierunku zarządzanie i marketing w zakresie rachunkowości w 2002 r. na Wydziale Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Krakowie. W 2014 r. uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia nadany Uchwałą Rady Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *„Kierunki i efekty wykorzystania funduszy unijnych w finansowaniu inwestycji małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) na obszarach wiejskich województwa małopolskiego”*, której promotorem był prof. dr hab. Ryszard Borowiecki. Swoje kwalifikacje uzupełniała także kształceniem na poziomie studiów podyplomowych.

Dr Katarzyna Żmija pracuje aktualnie w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, w Instytucie Informatyki, Rachunkowości i Controlingu, Kolegium Nauk o Zarządzaniu i Jakości Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

3. Ocena dorobku naukowo-badawczego

3.1. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Podstawą oceny głównego osiągnięcia naukowego stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse jest monografia pt. *„Innowacyjność przedsiębiorstw sektora MSP w świetle rozwoju obszarów wiejskich”* (Wydawnictwo Difin, Warszawa 2022, ISBN 978-83-8270-116-6). Recenzentami wydawniczymi rozprawy byli: prof. dr hab. Anna Matuszczak (Katedra Makroekonomii i Gospodarki Żywnościowej, Instytut Ekonomii, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu) oraz prof. dr hab. inż. Wiesław Musiał (Katedra Ekonomii i Gospodarki Żywnościowej, Wydział Rolniczo-Ekonomiczny, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie).

Jako uzasadnienie podjętego problemu badawczego Habilitantka wskazała z jednej strony znaczenie innowacji jako instrumentu stymulowania rozwoju w różnych wymiarach i poziomach, m.in. uwzględniając ich rolę w podnoszeniu sprawności gospodarowania, budowaniu pozycji konkurencyjnych, osiąganiu korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych, nie tylko przez przedsiębiorstwa, gospodarki lokalne, regionalne i narodowe, ale także społeczeństwa. Wskazana argumentacja jest co do zasady spójna z poglądami nie tylko teoretyków, ale także praktyków gospodarczych prezentowanymi w literaturze przedmiotu. Jako natomiast lukę badawczą Habilitantka wskazała niedostatek nie tylko dyskursu teoretycznego, ale także w obszarze badań empirycznych dotyczących innowacyjności na obszarach wiejskich, podkreślając przy tym niedocenywanie zdolności i osiągnięć innowacyjnych obszarów wiejskich.

Potrzebę podjęcia badań dodatkowo podkreśla ewolucją obszarów wiejskich, które z tradycyjnie determinowanych rozwojem rolnictwa, zmierzają ku bardziej zdywersyfikowanym, a rozwój innowacyjności postrzega jako krytyczny element ograniczający dynamikę procesów rozwojowych. Habilitantka wskazuje również na możliwości stymulowania potencjału rozwojowego obszarów wiejskich w oparciu o innowacje wykorzystujące zasoby lokalne jako potencjał endogeniczny ujmowany we współczesnych teoriach rozwoju regionalnego jako rozstrzygającego o charakterze, kierunku i tempie rozwoju społeczno-gospodarczego. Do zasobów tych zalicza m.in. zakorzenioną wiedzę lokalną, praktyczny *know-how*, czy też zasoby charakterystyczne dla danych miejsc, w których wykorzystaniu ważną rolę pełnią przedsiębiorstwa sektora MSP. Ich cechy determinują zdolności szybkiej adaptacji, przez co stały się współcześnie ważnymi uczestnikami procesów innowacyjnych. Habilitantka podkreśla jednocześnie ich odrębność pod względem realizowanych procesów innowacyjnych i natury korzyści możliwych do osiągnięcia z tytułu wykorzystania zasobów lokalnych.

Podjmując się zatem wysiłku przygotowania rozprawy habilitacyjnej Pani dr Katarzyna Żmija zidentyfikowała luki poznawcze uzasadniające podjęcie problematyki innowacyjności przedsiębiorstw sektora MSP w świetle rozwoju obszarów wiejskich:

- lukę teoretyczną w zakresie teorii rozwoju regionalnego w obszarze problematyki rozwoju obszarów wiejskich, która wynika z niedostatecznego rozpoznania mechanizmów tworzenia innowacji w sektorze MSP na obszarach wiejskich, w tym roli zasobów lokalnych, a szczególnie wiejskich, w ich kreowaniu, a także wpływu tych innowacji na kierunki rozwoju obszarów wiejskich,
- lukę empiryczną w obszarze regionalnych badań nad innowacjami, która wiąże się z niewystarczającym rozpoznaniem poziomu aktywności innowacyjnej

przedsiębiorstw sektora MSP na obszarach wiejskich i istoty wdrażanych przez nie innowacji,

- lukę aplikacyjną dotyczącą niedostatków w zakresie rekomendacji dla polityki państwa na różnych szczeblach w obszarze oddziaływania na rozwój obszarów wiejskich poprzez stymulowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MSP.

Uwzględniając ujętą w monografii, a przytoczoną w sposób syntetyczny w recenzji, argumentację w odniesieniu do uzasadnienia podjętej problematyki można potwierdzić zdiagnozowane przez Habilitantkę luki. W celu ich wypełnienia podjęła się ona realizacji badania, których wyniki zaprezentowano w monografii. Za główny cel monografii przyjęto: *identyfikację i ocenę innowacji wdrożonych przez przedsiębiorstwa sektora MSP na obszarach wiejskich województwa małopolskiego w aspekcie wykorzystania przez nie zasobów lokalnych i realizowanych wzorców innowacji oraz ocenę ich wpływu na kształtowanie kierunków rozwoju obszarów wiejskich regionu.*

Realizację celu głównego podporządkowano 9 celom szczegółowym. Ich liczba jest relatywnie duża, jednak z pewnością zwiększenie dzięki takiemu podejściu precyzyjności formułowanych celów, służyć może sprawnej realizacji pierwotnych założeń badawczych. Cele szczegółowe dotyczyły:

- C1: zaprezentowania syntezy dorobku teoretycznego w zakresie istoty i ewolucji pojęcia innowacji oraz przebiegu procesów innowacyjnych we współczesnej gospodarce i przedsiębiorstwach,
- C2: wskazania przesłanek przestrzennego zróżnicowania procesów rozwoju społeczno-gospodarczego na obszarach wiejskich w aspekcie położenia względem miast ze szczególnym uwzględnieniem czynnika innowacji,
- C3: określenia znaczenia innowacji dla realizacji współczesnych koncepcji i strategii rozwoju obszarów wiejskich,
- C4: opracowania waloryzacji i typologii zasobów lokalnych, które mogą zostać wykorzystane w działalności innowacyjnej przedsiębiorstw na obszarach wiejskich,
- C5: identyfikacji i oceny poziomu innowacyjności przedsiębiorstw sektora MSP z obszarów wiejskich oraz określenia charakterystyk ilościowych i jakościowych dotyczących wdrożonych przez nie innowacji,
- C6: określenia wpływu wdrożonych innowacji na działalność badanych przedsiębiorstw oraz ich wyników ekonomicznych, a także identyfikacji czynników warunkujących ich wdrażanie,
- C7: określenia roli jaką pełnią różne kategorie zasobów lokalnych w innowacjach wdrażanych w przedsiębiorstwach sektora MSP, prowadzących działalność na obszarach wiejskich oraz wskazania wzorców wdrażanych innowacji,
- C8: identyfikacji i oceny aktualnych kierunków innowacyjności przedsiębiorstw sektora MSP w aspekcie ich wpływu na ścieżki rozwoju obszarów wiejskich regionu,
- C9: oceny obecnych i wskazania przyszłych kierunków rozwoju innowacyjności w sektorze MSP na obszarach wiejskich w świetle współczesnych trendów społeczno-gospodarczo-środowiskowych.

W rozprawie przyjęto również 7 hipotez badawczych:

- H1: Innowacje w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach na obszarach wiejskich wymagają innego, tj. niestandardowego i holistycznego podejścia do kwestii ich definiowania i pomiaru, wykraczającego poza wymiar naukowo-technologiczny i uwzględniającego kontekst gospodarczy, społeczno-kulturowy i ekologiczny środowisk wiejskich,
- H2: Występuje zależność pomiędzy innowacyjnością przedsiębiorstw na obszarach wiejskich a ich klasą wielkości, dynamiką rozwoju i wartością osiąganą przez nie przeciętnych rocznych obrotów,
- H3: Podejmowanie przez przedsiębiorstwa z obszarów wiejskich współpracy z instytucjami otoczenia biznesu sprzyja ich innowacyjności,
- H4: Występuje zależność pomiędzy innowacyjnością przedsiębiorstw na obszarach wiejskich a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego gmin, w których są one zlokalizowane,
- H5: Innowacje wdrażane w wiejskich przedsiębiorstwach sektora MSP rzadziej bazują na wykorzystaniu specyficznych zasobów wiejskich i oryginalnych rozwiązań służących wzbogaceniu i podtrzymaniu tożsamości ekonomicznej, społecznej i środowiskowej obszarów wiejskich, stanowiąc częściej powielenie rozwiązań innowacyjnych wdrażanych w miastach,
- H6: Przy tworzeniu innowacji przedsiębiorcy wiejscy wykorzystują wiedzę zewnętrzną i sieci powiązań zewnętrznych korzystając z interakcji z różnorodnymi podmiotami zlokalizowanymi w miastach,
- H7: Innowacje realizowane w przedsiębiorstwach wiejskich z reguły nie prowadzą do strukturalnej reorganizacji gospodarki na obszarach wiejskich, a jedynie unowocześniają wdrażające je podmioty i wzbogacają lub poszerzają już wcześniej realizowane funkcje tych obszarów.

Lektura przedstawionych hipotez upoważnia do stwierdzenia, że zasadniczo są one sformułowane poprawnie, jednak w relacji do określonych celów szczegółowych niektóre z nich mogły być sformułowane na wyższym poziomie generalizacji, np. te odnoszące się do determinant innowacyjności. Nie zawsze również doprecyzowano, iż we wszystkich hipotezach wskazane zależności dotyczą tylko grupy przedsiębiorstw sektora MSP.

Przyjęta w rozprawie procedura badawcza z wykorzystaniem zróżnicowanych metod badawczych posłużyła realizacji sformułowanych celów oraz weryfikacji przyjętych hipotez badawczych. Struktura monografii jest konsekwencją sformułowanego celu głównego oraz celów szczegółowych i przyjętych hipotez badawczych. Układ pracy można uznać zatem za logiczny, a poszczególne jej rozdziały składają się na zwartą całość, co z pewnością przy tak obszernym materiale nie było zadaniem łatwym.

Monografia stanowi studium o charakterze teoretyczno-empirycznym i składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, podsumowania i wniosków, spisu wykorzystanej bibliografii, spisu tabel oraz rysunków. Na podstawie lektury monografii można stwierdzić, że kolejne rozdziały, ich treści i układ są adekwatne do kolejnych etapów zaprojektowanych studiów literaturowych, analiz i badań empirycznych. Habilitantce z powodzeniem udało się uporządkować bogate treści przygotowane o rzetelnie przeprowadzone studia literaturowe oraz ilościowe i jakościowe badania empiryczne w interesującą lekturę o spójnym wywodzie. Dodatkowo podkreślić należy staranność Habilitantki

w sukcesywnym wskazywaniu kolejnych etapów badań, zasad przyjętej procedury badawczej i istniejących ograniczeń. W każdej publikacji z pewnością jest to wartość dodana, dzięki której nie tylko można potwierdzić wiarygodność uzyskanych wyników, ale także stanowią one cenne wskazówki dla innych badaczy problematyki innowacyjności na obszarach wiejskich. Habilitantka przyjęła również wskazaną w tego rodzaju opracowaniach formułę polegającą na autorskich podsumowaniach poszczególnych rozważań, co nie jest zawsze oczywistym zabiegiem w monografiach na stopień doktora habilitowanego.

Treści przygotowanej monografii dają podstawę do potwierdzenia realizacji sformułowanych celów oraz weryfikacji postawionych hipotez badawczych. Habilitantka wskazała, że innowacje w przedsiębiorstwach sektora MSP na obszarach wiejskich wymagają niestandardowego i holistycznego podejścia do kwestii ich definiowania i pomiaru, wykraczającego poza wymiar naukowo-technologiczny i uwzględniającego kontekst gospodarczy, społeczno-kulturowy i ekologiczny środowisk wiejskich. Według Jej ustaleń współczesne rozumienie ww. innowacji oznacza zmianę podejścia w kierunku aktywności proinnowacyjnej rozumianej szerzej, także jako wspieranie nowych rozwiązań społecznych, opartych na działaniu zbiorowym (kapitale społecznym) realizowanym w lokalnym kontekście oraz promocję nowatorskich koncepcji produkcyjnych i usługowych, zarówno w sektorach tradycyjnych, jak i nowoczesnych. W toku prowadzonych analiz Kandydatka podkreśliła, że istotnym aspektem wdrażania innowacji na obszarach wiejskich jest zachowanie wrażliwości terytorialnej, dającej możliwość dostosowania podejmowanych działań innowacyjnych do lokalnych uwarunkowań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Na podstawie wyników badań bezpośrednich przeprowadzonych wśród przedsiębiorstw sektora MSP funkcjonujących na obszarach wiejskich woj. małopolskiego Habilitantka potwierdziła, że innowacje badanych przedsiębiorstw w dużej mierze odnoszą się do tradycyjnych, mniej zaawansowanych pod względem technologii i stosowanej wiedzy działalności produkcyjnych lub usługowych obecnych na obszarach wiejskich, które rzadziej stanowią przedmiot badań nad innowacyjnością. W zdecydowanej większości wdrażane innowacje są efektem transferu i adaptacji innowacyjnych rozwiązań opracowanych przez inne podmioty. Przedsiębiorstwa te są zatem w zdecydowanej większości naśladowcami, a nie liderami innowacji, które polegają często na usprawnieniu jedynie pewnych elementów produktów i procesów. Jak zauważa jednocześnie Autorka suma takich udoskonaleń może mieć ogromne znaczenie dla budowania pozycji przedsiębiorstw, zwłaszcza jeżeli wdrażane są one systematycznie.

W tym miejscu chciałbym wskazać jedną uwagę dotyczącą występującego w rozprawie sformułowania „przedsiębiorca/przedsiębiorstwo wiejskie”. W mojej opinii jest to skrót myślowy odnoszący się jedynie do miejsca funkcjonowania/prowadzenia działalności – jakim są obszary wiejskie.

Wyniki przeprowadzonych badań i analiz wskazały na występowanie zależności pomiędzy innowacyjnością przedsiębiorstw na obszarach wiejskich a ich klasą wielkości, dynamiką rozwoju i wartością osiągniętych przez nie przeciętnych rocznych obrotów. Podejmowanie natomiast przez

ww. przedsiębiorstwa współpracy z instytucjami otoczenia biznesu sprzyja ich innowacyjności. Jednocześnie nie można było wskazać jednoznacznych tendencji kształtowania się wskaźników innowacyjności w przekroju grup gmin o różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego.

W monografii potwierdzono, że innowacje wdrażane w przedsiębiorstwach sektora MSP na obszarach wiejskich rzadziej bazują na wykorzystaniu specyficznych zasobów wiejskich i oryginalnych rozwiązań służących wzbogaceniu i podtrzymaniu tożsamości ekonomicznej, społecznej i środowiskowej obszarów wiejskich, stanowią częściej powielenie rozwiązań innowacyjnych wdrażanych w miastach. Przy tworzeniu innowacji przedsiębiorcy sektora MSP na obszarach wiejskich wykorzystują wiedzę zewnętrzną i sieci powiązań zewnętrznych, korzystając z interakcji z różnorodnymi podmiotami zlokalizowanymi w miastach. Potwierdzono również, że innowacje realizowane w badanych przedsiębiorstwach z reguły nie prowadzą do strukturalnej reorganizacji gospodarki na obszarach wiejskich, a jedynie unowocześniają wdrażające je podmioty i wzbogacają lub poszerzają już wcześniej realizowane funkcje tych obszarów. Wdrożone innowacje wzmacniały konkurencyjność ww. podmiotów poprzez unowocześnienie i rozszerzenie oferty produktów i usług, usprawnienie prowadzonej działalności i zwiększenie efektywności realizowanych procesów.

Wskazane powyżej ustalenia Habilitantki potwierdzają weryfikację wszystkich sformułowanych hipotez. Wyniki przeprowadzonych studiów, analiz danych wtórnych oraz badań bezpośrednich skłoniły również Autorkę do sformułowania rekomendacji ukierunkowanych na kształtowanie polityki państwa na różnych szczeblach w obszarze oddziaływania na rozwój obszarów wiejskich poprzez stymulowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MSP.

Reasumując lektura treści monografii przedstawionej jako główne osiągnięcie naukowe Habilitantki pozwala na potwierdzenie uzupełnienia zdiagnozowanych luk o charakterze teorio-poznawczym, empirycznym i aplikacyjnym. Rozważania zaprezentowane w monografii dają podstawę do potwierdzenia znacznego wkładu w rozwoju dyscypliny ekonomia i finanse, Monografia stanowi bowiem wartościowe studium odnoszące się do problematyki innowacyjności przedsiębiorstw sektora MSP funkcjonujących na obszarach wiejskich w kontekście wykorzystania występujących zasobów lokalnych i funkcjonujących wzorców innowacji, a także – co istotne - ich wpływu na kształtowanie kierunków rozwoju obszarów wiejskich. Ujęcie w rozprawie problematyki korzyści osiągniętych dzięki działalności innowacyjnej przedsiębiorstw MSP na obszarach wiejskich w kontekście nie tylko tej aktywności jako stymulanty ich rozwoju, ale także układów terytorialnych (lokalnych i regionalnych) potwierdza umiejętność Autorki szerokiego postrzegania podjętego problemu badawczego.

3.2. Ocena pozostałych osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse

Na dorobek naukowy Habilitantki, oprócz głównego osiągnięcia w postaci rozprawy habilitacyjnej składają się także inne publikacje naukowe stanowiące wyraz rozwoju zainteresowań badawczych w trzech obszarach:

- (1) – Przedsiębiorczość w sektorze MSP na obszarach wiejskich.
- (2) – Małe gospodarstwa rolne i drobne przedsiębiorstwa przetwórstwa rolno-spożywczego oraz ich rola w zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego.
- (3) – Wyzwania dla współczesnej gospodarki i społeczeństwa wobec zachodzących przemian gospodarczych, społecznych, ekologicznych i technologicznych.

Pierwszy obszar badawczy jest najszerzej rozwijany przez Habilitantkę, głównie w oparciu o prowadzone badania o charakterze ilościowym. Jego rozwojowi towarzyszy pełna świadomość nie tylko znaczenia dla specyfiki obszarów wiejskich, ale także ograniczonej dostępności źródeł wspomagających diagnozę i ocenę zjawiska. Dodatkowo podkreślić można spójność merytoryczną podejmowanego problemu badawczego z profilem naukowym jednostki zatrudnienia, co jest istotne z punktu widzenia uwarunkowań kształtowania warsztatu naukowo-badawczego. Ukazujące się publikacje naukowe poszerzały wiedzę z zakresu specyfiki sektora MSP, w tym jednostek związanych z małymi gospodarstwami rolnymi) na obszarach wiejskich, oceny skuteczności interwencyjnego charakteru funduszy unijnych oraz szeroko pojętego rozwoju obszarów wiejskich. Wśród publikacji naukowych korespondujących swym zakresem merytorycznym ze wskazanym obszarem badawczym znajdują się zarówno publikacje we współautorstwie oraz publikacje samodzielne w czasopiśmie naukowych o spójnym z obszarem badawczym profilem.

Aktywność naukowo-badawczą Habilitantki w drugim obszarze badawczym sprofilowało w dużej mierze uczestnictwo w projekcie międzynarodowym pt. „*SALSA – Small farms, small food businesses and sustainable food security*” realizowanym przez Uniwersytet Rolniczy w Krakowie. Zakres terytorialny prowadzonych badań (30 regionów z Europy i Afryki) oraz merytoryczny pozwolił na zdiagnozowanie znaczenia regionalnych systemów żywnościowych, w tym małych gospodarstw rolnych oraz drobnych przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego w zapewnieniu zrównoważonego bezpieczeństwa żywnościowego. Wieloletnie doświadczenia Habilitantki na różnych etapach realizowanego projektu zaowocowały również publikacjami naukowymi o zasięgu krajowym oraz międzynarodowym (w tym artykuł w 2020 r. w czasopiśmie *Food Security* – IF 7,772, CiteScore: 10,3).

Ostatni obszar badawczy rozwijany przez Habilitantkę jest relatywnie pojemny tematycznie i związany jest zasadniczo z problematyką szeroko pojętych wyzwań współczesnej gospodarki i społeczeństwa, a ukierunkowany był w dużej mierze tematyką badań statutowych w podstawowej jednostce zatrudnienia. Aktywność Kandydatki obejmowała zróżnicowane zadania w pracach badawczych i publikacyjnych. Publikacje naukowe nawiązujące swoją problematyką do ww. obszaru badawczego umożliwiły Habilitantce wskazanie współczesnych trendów społeczno-gospodarczych, w tym determinujących rozwój nowych działalności w sektorze MSP na obszarach wiejskich, istoty wybranych procesów i problemów zrównoważonego i trwałego rozwoju w wymiarze makroekonomicznym w Polsce na tle wybranych krajów UE. Aktywność naukowa w tym obszarze dotyczyła również kwestii rozwoju badań związanych z problematyką konwergencji cyfrowej w krajach UE, poziomemu rozwojowi gospodarki i społeczeństwa cyfrowego, inteligentnych specjalizacji w kontekście uwarunkowań rynku pracy.

3.3. Syntetyczna charakterystyka dorobku naukowego

Analizując dorobek naukowy Habilitantki w ujęciu całościowym można stwierdzić, że obejmuje on 56 recenzowanych publikacji naukowych. Jest zróżnicowany pod względem poszczególnych form, gdyż składa się na niego 5 monografii, 23 artykuły w czasopismach naukowych (w tym 4 w czasopismach z Impact Factor i 1 artykuł w czasopiśmie indeksowanym w bazie ESCI WoS oraz Scopus), a także 20 rozdziałów z monografiach, 6 rozdziałów w materiałach konferencyjnych oraz współredakcja 2 monografii. Są to zarówno publikacje samodzielne (25 prac) oraz we współautorstwie, w tym relatywnie liczne publikacje angielskojęzyczne. Publikacje ukazały się nie tylko na łamach polskich wydawnictw i czasopism, ale także wydawnictw za granicą: Czechy, Słowacja. Uwzględniając punktację publikacji samodzielnych oraz we współautorstwie można wskazać, że na łączną liczbę punktów wynoszącą 1832 prawie połowa z nich (717 pkt) przypada na Habilitantkę. Sumaryczny Impact Factor publikacji Kandydatki wyniósł 22,685. Prawie połowa publikacji (25 z 56) jest cytowana przez innych autorów, a liczba tych cytowań (bez autocytowań) wyniosła 120.

Aktywność naukowa Habilitantki była wielokrotnie nagradzana (indywidualnie oraz zespołowo) na rodzimej uczelni.

3.4. Aktywność naukowa prowadzona poza uczelnią macierzystą oraz we współpracy z krajowymi i zagranicznymi uczelniami i instytucjami naukowymi

Na podstawie przedstawionych w dokumentacji Habilitantki informacji można stwierdzić, że Jej aktywność naukowa nie skupia się tylko na jednostce macierzystej. Z jednej strony realizuje projekty we współpracy z badaczami z innych ośrodków naukowych, w tym zagranicznych, z drugiej – podejmuje taką aktywność w innych ośrodkach akademickich. Aktywność naukowa poza jednostką macierzystą to głównie realizacja międzynarodowego projektu badawczego pt. „*SALSA – Small farms, small food businesses and sustainable food security*” - finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Horyzont 2020 w Europejskim Centrum Badawczym Drobnych Gospodarstw Rolnych przy Uniwersytecie Rolniczym im. H. Kołłątaja w Krakowie (zatrudnienie na stanowisku adiunkta naukowego w latach 2016-2020). Projekt realizowany był, co ważne przez międzynarodowe konsorcjum uczelni, jednostek naukowo-badawczych, organizacji branżowych oraz organizacji międzynarodowych z kilku krajów europejskich i afrykańskich. Habilitantka miała zatem możliwość rozwijania kilkuletniej współpracy i zdobywania doświadczeń z przedstawicielami zróżnicowanych jednostek na kolejnych etapach realizowanego projektu, a efekty Jej pracy znalazły swój wyraz w postaci publikacji naukowych oraz wystąpień na konferencjach.

Kolejną możliwość rozwijania aktywności poza jednostką macierzystą na arenie międzynarodowej stanowiła ponownie współpraca w ramach międzynarodowego projektu Erasmus+, tym razem poświęconego kształceniu osób dorosłych z obszarów wiejskich w zakresie przedsiębiorczości. W tym przypadku również efektami współpracy były publikacje oraz międzynarodowa konferencja naukowa.

Aktywność naukowa Habilitantki w analizowanym obszarze jest szeroko kontynuowana w ramach kolejnych projektów badawczych nie tylko o zasięgu krajowym, ale także międzynarodowym. Aktywność ta nie ogranicza się tylko do prac zespołowych. Kandydatka podejmowała się również licznych indywidualnych zadań naukowych z naukowcami z innych ośrodków akademickich, czego efektem są nie tylko publikacje, ale także rozwój badań naukowych w obszarze przedsiębiorczości, zrównoważonego rozwoju, absorpcji funduszy unijnych oraz transformacji cyfrowej.

Z pewnością takiej szerokiej współpracy sprzyjała realizacja staży naukowych (Parlament Europejski w Brukseli, Uniwersytet Rolniczy w Nitrze na Słowacji, liczne uczestnictwo w krajowych i zagranicznych konferencjach (w tym także udział w ich organizacji) oraz współpraca na forum organizacji naukowych. Ważnym elementem rozwoju naukowego jest

także pełnienie funkcji recenzenta artykułów naukowych w czasopismach o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

Podsumowując aktywność naukową Habilitantki poza jednostką macierzystą można zauważyć, że jest to aktywność przyjmująca różne formy. Istotne jest również to, że jest ona kontynuowana z podobnym stopniem różnorodności, co daje podstawy do dalszego, wszechstronnego Jej rozwoju naukowego.

4. Działalność dydaktyczno-organizacyjna i popularyzująca naukę

Dr Katarzyna Żmija realizuje proces dydaktyczny jako pracownik Katedry Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw Uniwersytetu ekonomicznego w Krakowie. Proces ten jest zróżnicowany pod względem szeregu realizowanych zadań i obejmuje przygotowanie materiałów i prowadzenie zajęć dydaktycznych, podnoszenie kwalifikacji dydaktycznych, opiekę naukową nad studentami i doktorantami, w tym także opiekę nad praktykami zawodowymi studentów.

Aktywność w obszarze procesu dydaktycznego związana jest również z udziałem w projektach dydaktycznych oraz pracami w organach kolegialnych na rzecz podnoszenia jakości kształcenia. Można zauważyć nie tylko dużą różnorodność aktywności Habilitantki, ale także, co istotne, szereg działań na rzecz wzbogacania i oceny procesu dydaktycznego. Ważnym elementem aktywności Kandydatki w działalności dydaktycznej jest także opieka nad studentami w obszarze naukowym i praktyczno-zawodowym. Pani Doktor pełni również funkcję promotora pomocniczego w otwartym przewodzie doktorskim.

Konsekwencją m.in. szerokiego zakresu aktywności związanej z wykonywanymi zadaniami w obszarze dydaktyki jest równie bogata aktywność organizacyjna. Można bowiem zauważyć, że pani Doktor nie tylko nie pozostaje bierna wobec licznym wydarzeń charakterystycznych dla środowiska akademickiego, a wręcz wykazuje się dużym zaangażowaniem w kolejnych, cyklicznych zadaniach i podejmuje się nowych.

Z pewnością szeroka aktywność dydaktyczna i organizacyjna stworzyła możliwości do populacji nauki, co Habilitantka umiejętnie wykorzystywała, nie tylko współpracując z szeroko pojętym otoczeniem społeczno-gospodarczym w ramach realizowanych projektów, ale także upowszechniając w różnorodnej formie wyniki realizowanych badań. Cechą charakterystyczną aktywności w tym obszarze jest umiejętność wykorzystywania przez Habilitantkę zdobytych doświadczeń i nawiązanych kontaktów do tworzenia coraz szerszych sieci współpracy i popularyzacji nauki.

Podsumowując ww. aktywności Habilitantki można stwierdzić, że dr Katarzyna Żmija angażuje się w szereg dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę aktywności na arenie krajowej i międzynarodowej. Intensywność i zakres prowadzonych działań i wykonywanych zadań można ocenić pozytywnie. Wyraz tej oceny znalazł wielokrotnie swoje odzwierciedlenie również w postaci licznych nagród przyznanych Habilitantce na rodzimej uczelni.

5. Wniosek końcowy

Podsumowując ocenę dorobku naukowo-badawczego dr Katarzyny Żmii, w tym wskazane przez Kandydatkę dzieło stanowiące osiągnięcie naukowe – monografię naukową pt.: *„Innowacyjność przedsiębiorstw sektora MSP w świetle rozwoju obszarów wiejskich”*, stwierdzam, iż spełnione jest zasadnicze kryterium uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego. Dorobek naukowy stanowi znaczny wkład Habilitantki w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse. Pozytywnie można również ocenić dorobek Habilitantki w zakresie aktywności realizowanej poza macierzystą uczelnią, w szczególności zagranicznej. Wymagane ustawowo aktywności i osiągnięcia w sposób spójny są wzbogacane szeregiem działań i doświadczeń o charakterze komplementarnym.

Uwzględniając zatem przedstawione powyżej oceny stwierdzam, że dr Katarzyna Żmija spełnia ustawowe wymogi stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego i wnoszę o dalsze etapy postępowania habilitacyjnego.

